

ERABILTZEN GAITUZTE HERRIOK FOLKLORISMORAKO: LANDA, ANIMALIAK EDO EUSKALKIA BERA

Grabagailuari stop eman eta segituan galdetu dit Oiherrek:
“Transkribatzean mantenduko duzu euskalkia?”. Baietz nik, batuaren
mugek uzten didatenaren barruan baietz. “Arras inportantea da
niretako”. Dutxa hartu eta Elizondora eginen du berriz, Aroztegiko
auzipetuen aldeko akanpadako azken eguna da gaur.

 AMETS ARANGUREN ARRIETA DANI BLANCO / ARGIA CC BY-SA

Zer da Erratzukoa izatea eta hemen bizitzea?

Erratzu nahiko herri txikia da eta herri txiki baten dinamikak ditu. Herrikoa zaren momentutik komunitate baten parte zara eta bada sare inplizitu moduko bat. Halabeharrezko elkarbizitza bat dago, ezin dituzu zure bizilagunak ekidin, bost taberna daude herrian.

Era berean, zentzu politikoan herrien aldekoa naiz. Arduraz jokatuta saiatzen bagara herri testuingurua eta komunitate osasuntsua eraikitzen, oinarriko balore batzuk berma ditzake horrek etorkizunean, zeintzuetan nik sinisten dudana sutsuki. Izan daitekeena, esate baterako, elkar zaintza. Hirian bizi izan naizenean super arrotza eta arras *heav-ya* egin zait nola normalizatzen diren

zenbait testuinguru eta errealtate berrituz. Adibidez, etxerik ez duen jendea kalean ikustea.

Bestetik, hau landa eremuko herria izaki, asko baloratzen dut lurrarekin nolabaiteko konexioa badela. Gaur egungo gizartean galdu dugu lotura lurra-ekin eta sinisten dut kontaktu horren garrantzia. Ez bakarrik gozamenetik, baizik eta gure oinarriari dagokienez. Bada biziki urritzen ari den komunitate bat eta kristoren tristura ematen dit.

Gasteizen itzulpengintza eta interpretazio ikasketak egin ondotik buelta egin duzu etxera.

Erabakiak hartzea asko kostatzen zaion pertsona horietako bat naiz, baina behin hartuta sutsuki eusten diot horri.

Nire burua babesteko izanen da agian, ez dakit.

Nik herriarekiko ez dut kexarik, zorte handia izan dut eta beti sentitu izan naiz oso eroso hemen, eduki dut komunitate bat zaindu izan nauena, baina bertze gauza batzuk esploratu eta deskubritze aldera herria txiki gera daiteke batzuetan eta hiria pila bat gustatzen zait.

Baina lau urteren ondotik mundu akademikotik geldialdia behar nuen. Interesatzen zait, baina oso mundu toxikoa dela iruditzen zait. Begizta batean sartu eta bizitza errealetik gehiegi deskonektatzera eramaten zaitu. Gutxi batzuen mundua da, pribilegiatu batzuen esku besterik ez dagoena eta horrek ez nau bereziki eroso sentiarazten. Horretatik pixka bat aldendu eta Erratzura

Oiher Urrutia Ballarena

ERRATZU, 2002

Erratzutik Gasteizera mugitu zen Urrutia itzulpengintza ikasketak egitera. Maite du jaioterriak ematen diotena, baina baita hortik kanpo topatzen dituen beste errealitate batzuk ezagutzea ere. Akademiari zorroztasunez begiratu eta *bizitza errealean* bizitzea du nahiago. Hori ematen dio, besteak beste, Erratzuk. Aski denbora eskaintzen dio bere jardun militanteari, beti kritiko, eta ez du sigla edo antolakunde konkretu eta bakar baten alde egiten, unean uneko borrokei batzen zaizkie.

itzultzea erabaki nuen orduan. AEKn ari naiz orain lanean.

Eta ongi?

Bai. Etxean badugu zaintza behar duen pertsona bat eta zentzu horretan erabakia arduratik ere hartu dut. Denon artean banatzen dugu ardura, baina denbora eskatzen du eta bizitzan dugun erlikiarik handiena da denbora.

Familiarengana bueltatzea ere bada duela bost urteko Oiherrengana bueltatzea eta hemendik kanpo eraiki ditudan espazioak edo hautsi ditudan parametroak hein batean deuseztatzea. Badakit ez dudala etxean bizi nahi, baina ez da orain garatu dudan pentsamendu bat, aspaldi sentitu izan dut hori. Nolanahi ere, nahiko kontent bizi naiz hemen.

Hegozentrismoa aipatzen du Odei Barrosok bere kantu batean. Nafarroa Garaia eta Beherearen arteko mugan gaude kasik. Are nabarmenagoa al da hori hemendik?

Ehuneko ehunean konpartitzen dut termino hori. Beti buruan izan dudana ideia bat da, baina pila bat nabaritu dut Gasteizen bizi izan naizen urteetan. Uste dut Euskal Herrian anitzetan aipatzen direla periferiak, baina euskaldunagoa den eremuaren barnean ere badirela beste periferia batzuk: herri txikiak, besteak beste. Ez daude batere proiektu ideologiko eta ideal horren barnean. Gaur egun hartzen diren erabaki politiko gehienak hirietan zentratzen dira eta, noski, EAERI begira.

Erabiltzen gaituzte herriok folklorismorako: landa, animaliak edo euskalkia bera. Baina artifiziala da dena, sinbolikoa, jendeak ez ditu herriak bizigarri ikusten, arras karikaturizatuak gaude.

Sentitzen dut, era berean, Espainiak eta Frantziako estatuetatik datorrigunaz apartekoa dela hau, guk geuk sustatzen ditugun postalak direla eta are larriagoa iruditzen zait hori.

Itzulpengintza ikasi duzu, baina ez zara horretara bakarrik mugatzen.

Bada joera bat gure gizartean sobera erraz eraikitzeke norbere identitatea pasio bakar baten bueltan eta hori oso murriztailea da. Ez dut sinesten jendea gauza bakar batean aritzen

denean sutsuki, afera filosofiko edo identitarioetan beti da interesgarria zure burua zalantzan jartzen egotea. Frustra zaitzake momentu batzuetan, baina horrek ere irekitzen ditu bide batzuk.

Baina denok dugu geure burua zerbaiten bueltan aurkezteko beharra.

Bai, baina uste dut oso toxikoa dela hori. Izaera lanarekiko eraikitzea oso normala da eta penagarria da. Uleretzen dut denok behar ditugula diru-sarrerak, baina lana da diru-sarrera bat lortzeko bidea eta puntu. Lanak izan behar du nolabaiteko garrantzia, ulertzen dut, eta lanean gustura egotea oso garrantzitsua da, baina badira beste gauza batzuk aise inportanteagoak hori baino.

Hizkuntzalaritza masterra egin nahiko zenukeela komentatu izan didazu.

Hizkuntzalaritza da akademikoki gehien interesatzen zaidan gauzetako bat. Karrerako lehenengo urtean izan nuen oso irakasle on bati esker, Gorka Elordietari esker, hein handi batean. Harekin egin nuen GRALA, Erratzuko dialektologiaren ingurukoa.

Euskara eta hizkuntzalaritza interesatzen zaizkidan aldetik uste dut aro garrantzitsua bizi dugula. Euskara batuarekin inolako harremanik izan ez duten biztanleak hiltzen ari dira eta hemendik aitzina ez da inoiz euskaldunik egonen euskara batuarekin harremanik izan ez duenik. Hori jaso eta dokumentatzea oso inportantea iruditzen zait.

Nola ikusten duzu Erratzuko gazte gisa euskalduntasuna?

Oso interesgarria iruditzen zait, baina izan da gauza bat hemendik kanpo deskubritu dudana. Niretzat euskaldun izatea naturala eta integrala izan da beti. Nik ez dut izan lagunik erdaldunak zirenik.

Hemendik atera naizenean eta eremu erdaldunagoetako jendea ezagutu dudanean, Iruñekoa, adibidez, ikusi dut haien euskalduntasuna hautu politikoa izan dela, pertsonala. Nik pertsonalki zein politikoki egiten dut horren alde, baina uste dut herri euskaldunetan bizi den gazte anitzen kasua ez dela hori. Hizkuntza natural bizi dute modu integralean, baina ho-

rrek ez ditu, kasu askotan, atxikimendu politikoa garatzera eramán.

Pentsatzen dugu euskalduna izatea erabaki politikoa dela euskaldun guztiendako eta hori ez da erreala, hori ikuspegi hiritarra da. Hartuko banu ausaz Bilboko eta Baztango euskaldun bana, askoz ere aukera gehiago legoke bilbotarra militantea izateko Baztangoa baino.

Herri zapaldu batean bizi garen aldetik, ez dut ukatzen euskaldun izateak badakarrela kontzientzia politikoa bere horretan, baina uste dut gure belaunaldiak ez duela hori ongi jasotzen jakin, transmisioa ez dela ongi eman.

Zein transmisio?

Ez dakit, nazioaren afera eta. Gauza horiek oso anbiguoak dira niretzako momentu honetan. Globalizazio eta Internetaren garai honetan dena da hain indibidualista... Euskaldunari jarri zaizkio hain etiketa folklorizatu eta konkretuak euskaldun izatea zer den ere ez da kidala.

Gizarte globalizatua garen aldetik, gaur egun munduko dinamiketarik kanpo bizi nahi izatea iruditzen zait super zaila. Uste dut nahitaezkoa dela integraztea. Noski, filtro batzuk pasa eta guk geuretik eraikiz. Eta muga bat behar da, baina hori planteatzera ere ez gara heldu. Kulturak anitza izan behar du eta errealtatea anitza den heinean, hori erreproduzitu. Miren Amurizaren *Pleibak* izan daiteke adibide ona.

Aurrekoan Beñat Sarasolak aipatzen zuen Sally Rooney-ren *Intermezzo*-k euskaratua beharko lukeela jada.

Gauza bera erran nuen nik. Niri pagatzen ahal dit edozeinek egiteko [barreak]. Etengabeko azelerazioan bizi gara eta argi dago euskarak ez duela gaitasunik denari erantzuteko, baina pixka bat gehiago lotu behar gatzazkio horri. Bestela, Sally Rooney-ren fan batek, nik adibidez, ez dut itxaronen bost urte kalera-tzeko *Intermezzo*-ren itzulpena, ingelesez irakurriko dut eta listo, baina penaa da.

Zeintzuk dira momentu honetan zure lehentasunak?

Hitz horretan pentsatuta nire baloreak datozkit burura. Neure buruarekin banean eta zintzo sentitzen naiz. Naturalki eta arduraz bizi dut egiten dudana eta horrek aske sentiarazten nau, kontsekuentea da nire jarrera. Erraza da gauzak irakurri eta alde agertzea, baina horrek

ez du deusetarako balio gero zuk ez badituzu aplikatzen.

Zure jardun militantea ez dago antolakunde zehatz baten atzean. Zein abantaila eta oztopo ditu horrek?

Samantha Hudsonen, nire ustez XXI. mendeko filosofo inportanteenetako batek erraten duen bezala, mundu honetan interesgarriena beti da perineoa. Niri gustatzen zait hor mugitzea. Uste dut Euskal Herrian dagoen egoera egonda, gazte militantea izanik, bi aldeetako batean kokatu nahi ez izatea eraba-

“““

Uste dut Euskal Herrian dagoen egoera egonda, gazte militantea izanik, bi aldeetako batean kokatu nahi ez izatea erabaki arras konplikatua dela

ki arras konplikatua dela. Eta uste dut errespetagarria ere badela. Epaitua izan den eta den posizioa da eta, berriz, anbiguotasunari ez zaio espaziorik uzten. Ematen du hala dela: “Edo nirekin zaude edo nire kontra”, eta bizitza ez da horrela. Bakoitzak ahal duena

egiten du eta sutsuki defendituko ditut alde horietako

bakoitzean daudenak. Lan handia dago eta oso beharrezkoa den engaiamendua, baina nik momentu honetan ez dut nire burua pertsonalki edo politikoki prest sentitzen hor sartzeko. Ematen du

hortik kanpo ez dela lekurik eta badira anitz espazio gehiago.

Askotan iruditzen zait militantzia eredu horietan badela “ez dakit nork erran du hau horrela egin behar dela” eta hori ez zait inoiz gustatu eta ez zait interesatzen. Bide bat segitu behar da, baina nire ustez horrelakoetan askotan galtzen ditugu gure filtro pertsonalak.

Uste duzu aldeetako batera ez lerratzeak ematen dizkizula pribilegio batzuk?

Nire ustez, posizio hau momentu honetan lerratua egotea baino zailagoa da. Iruditzen zait antolakundeetatik asko defenditzen dela espazioa, egitura bera. Bi aldeetako oso hurbileko lagunak ditut eta elkar errespetatzen dugu erabat. Eztabaida politikoak ditut, baina ez naiz haiekin konfrontaziora heldu. Badira gauzak gustatzen zaizkidanak alde batetik eta beste batzuk bestetik, baina ez zait ez baten eta ez bestearen dena gustatzen eta ez dut dena defenditu nahi. Alde batekoen zein bestekoek manifestara joaten naiz kasuaren eta egoeraren arabera, eta uste dut hori ere errespetatu behar dela.

Seinalatzea zilegi da, baina horrek

ezin du izan motibazio edo lehentasuna. Uste dut 2025ean interesgarriagoa den egoera batean gaudela. Ez dakit “bake” dei dakiokeen, baina argi dago fase bat bukatu dela, ikusi beharko dugu zertara goazen orain.

“““

Samantha Hudsonen erraten duen bezala, mundu honetan interesgarriena beti da perineoa

tu, pasatzen direnak ez metro bat, baizik eta hiru metro, baina ematen du militantea zarenez oso guay-a zarela eta ez, hori ez doa horrela. Militante baino lehenago pertsona zara eta pertsonala politikoa da, beraz, zuk pertsonaletik ere eragin behar

duzu. Ez du deusetarako balio gauzak publikoki defendatzeak gero aktiboki ez badituzu intimitatean eta pertsonalean defenditzen.

Bada beste gauza bat eremu militanteetatik oso esanguratsua egiten zaidana. Badira proiektu batzuk politikoki Euskal Herriaren alde egiten dutenak eta gero hizkuntza hautu lotsagarria egiten dutenak: haien proiektuan erdara integratu nahi izan eta gaztelania besterik ez integratzea. Kristoren hanka-sartzea iruditzen zait. Ezin da erabili “Ipar Euskal Herriko jendea ere bai” komodia. Ez. Errespetatu. Eta errespetatzeko lehenengo forma da kontuan hartzea.

Ez dakit zerbait gehitu nahi duzun.

Uste dut zentratu behar dugula lekuan lekukoan. Baloreak definitu behar dira eta horiekiko jokatu, baina dena beti azpitik goiti eraikiz, bertze ez du deusetarako balio. Hain dira desberdinak errealtateak, bertze leku batean funtzionatu duenak ez duela zertan hemen funtzionatu, lekuan lekuko erantzunak topatu behar ditugu. ●

Koop
mitxelena

MEKANIZATUAK

Neurri handiko piezen
mekanizazioan espezialistak

Eziago industrialdea 21, HERNANI

943 55 25 12 - 16

info@talleresmitxelena.eus

www.talleresmitxelena.eus

Esan dezakegu ez zarela fidatzen gauzak oso argi dituen jendeaz?

Sinetsi behar da gauzetan, baina uste dut eskaini behar zaiola beti espazioa aldaketari. Hori ez egitea oso maskulinoa da.

Disfrutatu behar dugu bizi honetan [barreak]. Arduraz beti, baina ezin dugu bizitza geure buruak martiritzen pasa, horrela ez gozelako inora. Argi izan dezakezuna da zeintzuk diren zure mugak, zure marra gorriak, baina zerbaiten aurrean kokatzeak ez du erran nahi ehuneko ehuneko eta betiko hori defenditu behar duzunik, baizik eta etorkizuneko errealtatea eraikitze bidean iparrorratz gisa ulertzen duzula.

Horri lotuta uste dut bizi honetan gauzei joaten uzten jakin behar dugula.

Uste duzu panfletarismo handia dagoela?

Bai, baina gehienbat gizonen partetik. Eta iruditzen zait anitzez problematikoagoa militante diren gizonengan. Badira gauza batzuk ezin direnak onar-